

Averz

Na líci zberateľskej euromince je v dekoratívnom ráme vyobrazený hudobník hrajúci na fujare. Vľavo od dekoratívneho rámu je štátny znak Slovenskej republiky. Nad ním je v troch riadkoch názov štátu SLOVENSKO a v dvoch riadkoch označenie nominálnej hodnoty zberateľskej euromince 100 EURO. Pri ľavom aj pri pravom okraji zberateľskej euromince sú ľudové ornamentálne prvky. V spodnej časti mincového poľa je letopočet 2021.

Výroba fujár vyžaduje precíznu prácu.

Reverz

Na rube zberateľskej euromince je v dekoratívnom ráme vyobrazená kompozícia fragmentov fujary s bohatým ornamentálnym zdobením a jej funkčnými detailmi. Štylizované iniciály autora zberateľskej euromince Mgr. art. Petra Valacha PV a značka Mincovne Kremnica, štátny podnik, ktorú tvorí skratka MK umiestnená medzi dvoma razidlami sú vľavo od kompozície. V pravej časti mincového poľa je v siedmich riadkoch nápis NEHMOTNÉ KULTÚRNE DEDIČSTVO kompozične doplnený ľudovými ornamentálnymi prvkami. V spodnej časti mincového poľa je nápis FUJARA.

Údaje o minci

Nominálna hodnota:	100 eur
Materiál:	Au 900/1000, Ag 75/1000, Cu 25/1000
Hmotnosť:	9,5 g
Priemer:	26 mm
Hrana:	vrúbkovaná
Náklad:	limitovaný, maximálne 5 000 ks v proof vyhotovení
Autor návrhu:	Mgr. art. Peter Valach
Rytec:	Dalibor Schmidt
Výrobca:	Mincovňa Kremnica, š. p.

Vydala: © Národná banka Slovenska, október 2021
Text: Ing. arch. Ľubica Pinčíková
Foto: Múzeum SNP Banská Bystrica,
Podpolianske múzeum v Detve, Shutterstock

www.nbs.sk/sk/bankovky-a-mince/eurove-mince/zberatske

www.nbs.sk

Nehmotné kultúrne dedičstvo SR – FUJARA, hudobný nástroj a jeho hudba

ZLATÁ ZBERATEĽSKÁ EUROMINCA

Pohľad do expozície Slovenské ľudové hudobné nástroje z projektu Instrumentum Excellens FSP Detva 2001 - 2020.

Fujara – hudobný nástroj a jeho hudba – bola zapísaná v roku 2010 do Reprezentatívneho zoznamu nemotného kultúrneho dedičstva Slovenska. Už v roku 2005 bola fujara vyhlásená za majstrovské dielo ústneho a nemotného kultúrneho dedičstva UNESCO a v roku 2008 bola zapísaná do Reprezentatívneho zoznamu nemotného kultúrneho dedičstva ľudstva UNESCO. Cieľom zápisu je prispieť k zachovaniu jedinečných súčastí nemotného dedičstva pre budúcnosť ľudstva a tým podporiť jeho kultúrnu rozmanitosť a tvorivosť.

Fujara je jedinečný drevený ľudový dychový nástroj. Je klenotom tradičnej slovenskej kultúry, nástrojovou raritou a umeleckým skvostom. Hrávali na nej pastieri, ale používala sa aj pri slávnostných príležitostiach a ako komunikačný nástroj predovšetkým na strednom Slovensku. Fujara je mimoriadne dlhá píšťala s tromi hmatovými dierkami. Jej telo pozostáva z dvoch hlavných častí: z veľ-

kej píšťalovej trubice a menšej trubice, ktorej sa hovorí vzduchovod. Vyrába sa prevažne z vysušeného dreva bazy čiernej, výnimočne aj javora, jaseňa alebo agáta. Fujara je nielen hudobným nástrojom, ale aj artefaktom veľkej umeleckej hodnoty. Máva bohatú ornamentálnu výzdobu. Kontúry ornamentu sú rezané do dreva a farebne zdobené kyselinou dusičnou. Zriedkavejším spôsobom zdobenia je hlboký vruborez, alebo vybijanie ornamentov úzkymi pásikmi tenkého mosadzného plechu. Často sa používajú vegetatívne motívy alebo archaický stužkový ornament, ktorý sa zachoval najmä na výšivke ženských rukávcoz Podpoľania. Každá fujara je originálna zvukom i výzorom – výrobcovia používajú vlastné postupy výroby a ornamentey. Okrem fujár bežných rozmerov sa vyrábajú aj malé fujarky a dvojité fujary.

Fujarová hudba sa vyznačuje hlbokými tónmi vydávanými spodným registrom a veľmi vysokými podtónmi, ktoré umožňuje dĺžka nástroja. Melancholická a rytmická hudba sa

Každá fujara je originál.

Fujara od výrobcu Ladislava Libicu (*1940 Braväcovo, †2013 Brezno) zo zbierkového fondu Podpoľianskeho múzea v Detve.

líši podľa obsahu piesní, ktoré súvisia so životom a prácou pastierov. Hráč na fujare strieda hru so spevom. Hudobný repertoár vychádza z melódií limitovaných technickými vlastnosťami nástroja a zo zvukov napodobňujúcich prírodu.

V priebehu 19. a 20. storočia sa fujara začala používať i mimo pastierskeho prostredia. Prostredníctvom rôznych festivalov získala jej hudba uznanie a popularitu aj medzi profesionálnymi hudobníkmi. Dostala sa do tvorby slovenských hudobných skladateľov, napr. Svetozára Stračinu.

Fujara má v hudbe i tradičnej umeleckej kultúre jedinečné miesto. Má špecifický hudobný repertoár a nesie pečať neopakovateľných vlastností svojho výrobcu a hráča. Je dokladom toho, ako sa zvukové a technické vlastnosti hudobného nástroja premietli do vokálneho repertoáru kraja, v ktorom bol rozšírený – Podpoľania.